

ТАК БАГАТО ЩЕ ХОЧЕТЬСЯ ЗРОБИТИ

Полісся завжди славилось декоративно-ужитковими ремеслами. В руках моїх односельців це давнє ремесло переросло у творчість. І вироби народних майстрів декоративно-прикладного мистецтва с. Крупове полоняють своєю самобутністю і красою.

Як відомо, у Круповому унікальним і найбільш розвиненим є ручне ткацтво. Ця моя оповідь - про третього майстра-надомника - Придюк Ольгу Миколаївну. І хоч починала рукодільниця з вишивки, однак гени взяла своє. Бо Ольга Миколаївна в дитинстві й прокидалась, і засинала під звуки кросен. Дзвінко літав човник з боку вбік, влевнено пробивалась нитка вутка до основи. То працювала її мама. Ткала багато, бо мала шестеро дітей. І всіх треба було зодягти, та ще й посаг для дочок підготувати. Оля, хоч була найменшою, часто сідала за верстат, вправно повторювала рухи матері. Бо вже у 1981 році була прийнята ткалею в цех народного мистецтва при художньо-виробничих майстернях Художнього фонду УРСР.

У доробку майстрині різні вироби: рушники, серветки, наволочки, скатертини, народні костюми. Але найбільш Ольга Миколаївна за роки своєї творчості наткала рушників. І це не випадково. Адже рушники широко використовуються і як прикраса житла, і як атрибут обрядовості, і для інших потреб. У наш час рушникам надається ще більшого значення. Відповідно до цього зазнали помітних змін і самі рушники. Порівняно з давніми вони збільшились у розмірах, крім того, стали декоративнішими і святковішими.

Особливо останнім часом зростає потреба в рушниках обрядового призначення, зокрема, весільних. Рушники Ольги Миколаївни відзначаються винятковою нарядністю, самобутністю. Цього їм надають вдало підібрані форми орнаменту, вишуканий композиційний лад візерунків і насичені кольори, де домінує традиційний червоний.

Нелегко було починати своє становлення як майстра Ользі Миколаївні. Адже в селі вже були дві визнані майстрині-ткалі. Але завдяки надзвичайній старанності, високому художньому смаку і витонченому виконанню її вироби посіли достойне місце серед робіт інших народних мисткинь. Оволодівши мистецтвом узорного

тичного вирішення приваблюють і пізніші роботи майстрині. Це особливі рушники, серветки, їх вирізняють здебільшого м'яке сіре тло із натуральних льняних ниток і витканий по ньому в спокійних, дещо приглушених двох або трьох кольорах, розріджений поперечносмугастий візерунок. В основному це відтінки блакитного з доданням білого кольорів. Інколи рушники тчуться на білому тлі, тоді у візерунку використовуються різні відтінки сірого. Цим поєднанням досягається особлива м'яка тональність, вишуканість і гармонійна злагодженість.

А взагалі для всієї творчості Ольги Миколаївни основоположним елементом узорним смуг є ті самі ромби, зірки, прямокутники, квадрати, збагачені різними видами орнаментальних розробок. За рахунок комбінації цих мотивів, варіювання їх масштабами і ритмікою, ткаля досягає великої різноманітності й неповторності візерунків.

А ще майстриня не залишає свій вибір щойно знявши його з верстата. Своїм рушникам вона інколи додає мережання, інколи прив'язує особливі китиці (білі, червоні чи блакитні). Це залежить від кольорової гамми на рушнику. І все це надзвичайно органічно поєднується і збагачує його.

Окрім

чем. Іноземець виявився англійцем. Милувався він експонатами одного із музеїв Львова. Натрапив там на рушник нашої рукодільниці. Запав він йому в душу. Отож, дізнавшись якимсь чином у музейних працівників ім'я автора та її місце проживання, прибув до Ольги Миколаївни. Поспілкувався з господинею, висловив захоплення її талантом і придбав аж 4 рушники. Хтозна, чому саме такий сувенір захотів повезти з України цей англієць? Можливо,

ткання, Ольга Миколаївна своєю творчістю і талантом піднесла його на вищий рівень.

Та все ж основою її робіт є традиційне ткацтво. Тче свої рушники вона на білому тлі, а прикрашає їх візерунком червоного і чорного кольорів. При цьому використовує човникову техніку, що до певної міри визначає характер оздоблення. В основі композиції рушникових узорів лежать різної ширини поперечні орнаментальні смуги, які розміщуються по краях рушника. Інколи ці смуги більше ущільнюються, інколи більше розріджуються, утворюючи таким чином цілі комплекси. В цих комплексах вузькі смужки групуються навколо широких смуг, що тчуться перебірковою технікою і мають складні візерунки з ромбів, зірок, розеток. Народні поліські традиції знайшли у рушниках Ольги Миколаївни творче переосмислення, нове трактування, що відповідає нинішнім естетичним і функціональним потребам суспільства.

Розробляючи для рушників нові візерунки, ткаля постійно звертається до невичерпних народних джерел. Проте традиційні форми у її композиціях не просто використовуються, а по-своєму трактуються, розвиваються, збагачуються і набувають нового звучання. Тому у виробках Ольги Миколаївни традиції і сучасність поєдналися органічно, а мистецька довершеність та індивідуальні риси творчого почерку автора надають їм вишуканості, оригінальності і неповторності.

Новизною орнаментального і колорис-

це масажують тіло. Ними добре витирати посуд. Такі рушники добре перуться (особливо в сучасних пральних машинах). Після кожного прання вони стають білішими, м'якшими, приємнішими на дотик.

Однак варто сказати, що не лише рушниками багата творчість майстрині. Окрім згадуваних серветок, наволочок, наткала рукодільниця і чимало серпанкового полотна на жіночі блузи, сукні, костюми. Ткала і полотно для пошиття чоловічих сорочок. Вони вражають витонченістю роботи. А це і точні ритми орнаментів, і гармонія кольорів. Бо ішла й іде Ольга Миколаївна у своїй роботі в ногу з сучасністю. І її вироби відповідають вимогам часу. Бо був період, коли в творчості (зокрема, і в серпанкових виробках) домінували синій і блакитний кольори. В одній із статей я писала, що такі вироби мали особливо святковий вигляд, були надзвичайно чисті, прозорі.

Вироби майстрині вирізняються особливою красою і ошатністю. Вони здобули широку популярність і користуються великим попитом. Роботи ткалі знаходяться в експозиціях постійно діючих виставок декоративно-прикладного мистецтва України, вернісажах, музеях, художніх салонах. Вони закуплені учасниками I та II Міжнародних фестивалів фольклору «Берегиня» і помандрували в усі кінці планети. За рушниками Ольги Миколаївни поцінуювачі приїжджають звідусіль. Ось, наприклад, якось дещо збентежив і здивував Ольгу Миколаївну візит іноземця, що прибув до її обійстя років декілька тому з переклада-

святкових обрядових рушників, виготовила ткаля і чимало так званих побутових. Такими рушниками користуються після ванни чи душ, а

у ньому тече якась частинка української крові? А, можливо, його привабив сам льон? В усякому випадку, майстрині приємна така оцінка її роботи. Хоча задля справедливості варто сказати, що закуплялись її рушники як подарунок для видатних особистостей і нашої держави, і зарубіжних. Зокрема, наскільки мені відомо, в Німеччину, Польщу.

Але не ці випадки є предметом особистої гордості Ольги Миколаївни. А те, що навчила вона ткацтва і дочку Валентину, і невістку Марію. Любить розповідати майстриня (звичайно, у приватних розмовах), як шанують її дочку колеги-педагоги у далекій Михайлівці, що у Волгоградській області Росії. А ще про те, як гордиться Валентина виробами своєї мами перед колегами і односельчанами, серед яких, до слова, є немало українців, а, точніше, поліщуків. Бо маминими рушниками, серветками, скатертинами й придбана її оселя. І це не просто згадка про маму. Це, мабуть, якась особлива духовна єдність, можливість постійно відчувати мамину присутність, допомогу, незважаючи на ті дві тисячі кілометрів, що фізично роз'єднують їх.

Ольга Миколаївна дуже енергійна людина, непосидюча. «Як би хотілося поставити став (це друга, поруч з кроснами, назва ткацького верстата в нашому селі). В уяві різні-різні вироби. А орнаменти! - ділиться думками майстриня. - Так багато хочеться ще зробити, передати прийдешнім поколінням. Допоки є сила. І зараз найкращий час для ткацтва, бо ще не почались польові роботи».

Чому ж не тче? Причина банальна. Немає ниток хорошої якості. Коли ж отямимось?

Ольга Миколаївна Придюк брала участь у виставках: 1985 рік - виставка до 40-річчя Перемоги у ВВв; 1986 рік - виставка декоративно-ужиткового мистецтва, присвячена XXII з'їзду КПРС та XXVII з'їзду Компартії України; 1986 - виставка «В сім'ї вольній, новій», Київ 1987 рік - виставка досягнень народного господарства ВДНГ УРСР; 1987 рік - виставка, присвячена 70-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції; 1988 рік - виставка досягнень народного господарства ВДНГ СРСР; 1988 - виставка «Мій край - моя Вітчизна»; 1990 рік - виставка II Міжнародного фестивалю фольклору.

Уляна БУКАЙЛО, с. Крупове.